

KULTURUTSKOTTET

Utlåtande 8/1996 rd

Regeringens proposition 149/1996 rd

Till Förvaltningsutskottet

Riksdagen remitterade den 22 oktober 1996 proposition 149/1996 rd med förslag till lag om statsandelar till kommunerna och vissa lagar som har samband med den till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att bland annat kulturutskottet skall lämna utlåtande i saken till förvaltningsutskottet.

Med anledning av ärendet har utskottet hört utredningsmannen Heikki Koski och konsultative tjänstemannen Martti Kallio vid inrikesministeriet, lagstiftningsrådet Arto Sulonen, biträdande avdelningschefen Heikki Mäenpää, biträdande avdelningschefen Simo Juva och ekonomiplaneringschefen Matti Väisänen vid undervisningsministeriet, förvaltningsdirektören Kari Pitkänen och redovisningschefen Martti Kempainen vid Utbildningsstyrelsen, stadsdirektören Marketta Kokkonen från Esbo stad, kommundirektören Gun Kapténs från Larsmo kommun, stadsdirektören Jyrki Myllyvirta från S:t Michels stad, stadsdirektören Gustav Skuthälla från Närpes stad, stadskamreren Aaro Honkola från Seinäjoki stad, kulturdirektören Mikko Äijälä från Tavastkyro kommun, prorektorn Terttu Pohjolainen vid Lahden ammattikorkeakoulu, skoldirektören Asko Peuraniemi vid Rovaniemen sairaalakoulu och biträdande föreståndaren Tytti Vanto-Koivisto vid Ruutipuiston sairaalakoulu i Seinäjoki, ansvarige rektorn Kauko Niinikoski vid Kalajokilaakson ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä, ekonomidirektören Eero Laine vid Imatran ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä, ordföranden Anssi Rauramo och generalsekreteraren Anssi Lamponen vid Statens idrottsråd, generalsekreteraren Reijo Viitanen vid Delegationen för ungdomsärenden, vice verkställande direktören Pekka Alanen och kulturchefen Matti Rasila vid Finlands Kommunförbund, biträdande avdelningschefen Pentti Aho vid Lärarnas Fackorganisation LFO, ordföranden Matti Holopainen vid Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto, ordföranden Sakari Haukka vid Finlands Teaterförbund, ordföranden, rektor Hannu Karvonen och styrelseleda-

moten, biträdande rektor Hannu Vepsä vid Privatskolornas förbund r.f., ordföranden Kalevi Eronen vid Koulutus kuntayhtymien rehtorien yhdistys samt ordföranden, rektor Ville Marjomäki och generalsekreteraren Heikki Sederlöf vid Finlands Folkhögskolförening. Därtill har utskottet fått skriftliga utlåtanden från Finlands Idrott, Finlands Museiförbund, Suomen sinfoniaorkesterit ry, Urheiluoipistojen Yhdistys ry och Anna Tapion koulu.

Regeringens proposition

Regeringen föreslår en ny lag om statsandelar till kommunerna samt ändringar i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och femton andra lagar.

Enligt propositionen skall statsandelarna 1997 skäras ned med 2 500 miljoner mark och 1998 med 1 300 miljoner mark. Nedskärningarna fördelas enligt förvaltningsområde i proportion till statsandelarna för 1996. Minskningarna skall vara lika stora per invånare i alla kommuner. Nedskärningarna motiveras med behovet att balansera upp statsekonomin. Vidare skall statsandelarna dras ned nästa år i enlighet med vissa andra lagförslag som anknyter till budgetpropositionen för 1997. Neddragningarna baserar sig på ändringar i kommunernas statsandelsåligganden och på minskningar i kommunernas utgifter.

Lagen om statsandelar till kommunerna föreslås delvis vara en allmän lag och innehålla definitioner samt procedur- och övergångsbestämmelser som är gemensamma för statsandelslagstiftningen samt bestämmelser om ett utjämningsförfarande. Lagen är dels också en speciallag och föreslås innefatta bestämmelser om allmänna statsandelar och behovsprövade understöd.

Lagen om statsandelar till kommunerna föreskriver vidare hur de kalkylerade statsandelarna för driftskostnader och de genomsnittliga mark-

belopp och kostnader per enhet som ligger till grund för dem årligen fastställs och justeras. Den föreskriver också att kostnadsfördelningen mellan stat och kommuner skall bibehållas.

Kostnadsfördelningen mellan stat och kommuner bibehålls i princip i samma form som den är när lagen träder i kraft den 1 januari 1997. Statsandelarna för 1997 inklusive ändringar minskade med nedskärningar i statsandelarna 1998 utgör den kalkylerade utgångspunkten. Förändringar i kostnadsfördelningen när det gäller de uppgiftsbaserade statsandelarna följs upp utifrån utredningar som staten och kommunerna gör tillsammans vart fjärde år.

Den allmänna statsandelen förblir i grunden oförändrad. Kommunernas divergerande verksamhetsbetingelser vägs in i fjärrorts-, skärgårds-, tåtorfs- och språktilläggen i den allmänna statsandelen.

Finansieringen av undervisnings- och kulturverksamhet föreslås bli omstrukturerad. Statsandelen till kommunerna för den utbildning som för närvarande omfattas av betalningsandelar för elevernas hemkommuner och för grundundervisningen i konst, biblioteksverksamheten och kulturverksamheten räknas ut på det sättet att en finansieringsandel baserad på kommunens invånarantal dras av från grunden för statsandelen. Grunden kommer huvudsakligen att räknas ut på samma sätt som nu. Kommunernas finansieringsandel per invånare är lika stor i alla kommuner. Därigenom utjämnas belastningen på grund av statsandelsåliggandena inom undervisnings- och kulturverksamheten. Kommunernas andel skall täcka alla de betalningsandelar för elevernas hemkommuner som kommunerna nu måste betala till läroanstaltens huvudmän med stöd av antingen lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet eller någon annan lag. Regeringen föreslår att systemet med betalningsandelar för elevernas hemkommuner samtidigt slopas.

Uträkningen av priserna per enhet för finansieringen av undervisnings- och kulturverksamheten ändras på vissa punkter. I anknytning till reformen av de studiesociala förmånerna för gymnasieelever och elever vid yrkesläroanstalter föreslås bestämmelserna om finansiering av skolskjuts för gymnasieelever och elever vid yrkesläroanstalter bli upphävda i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Det samma gäller med vissa undantag också bestämmelserna om kalkylerad finansiering av kostnaderna för inkvartering för dessa elever. Vidare

ändras bestämmelserna om hur medel beviljas och betalas ut. Medel kommer över hela linjen att beviljas och betalas ut till den läroanstalt som ansvarar för verksamheten eller till någon annan huvudman. Statsandelssystemet för anläggningsprojekt inom social- och hälsovården samt undervisnings- och kulturverksamheten ändras på vissa punkter.

De föreslagna lagarna avses bli behandlade i samband med budgeten för 1997 och träda i kraft vid ingången av 1997.

Utskottets ställningstaganden

Allmänt

Kulturutskottet har behandlat propositionen utifrån sitt eget kompetensområde, undervisnings- och kulturverksamheten, och koncentrerar sig därför främst på lagförslagen 5—20.

Kulturutskottet behandlar samtidigt propositionerna 156/1996 rd, 160/1996 rd och 186/1996 rd, som anknyter till den föreliggande propositionen. Det har för avsikt att slutbehandla propositionerna så snart som möjligt. Om något av lagförslaget ändras informeras förvaltningsutskottet särskilt om detta.

Regeringen föreslår att finansieringen av undervisnings- och kulturverksamheten omstruktureras. I propositionen föreslås att grundskolor, gymnasier, vuxengymnasier, yrkesläroanstalter, särskilda yrkesläroanstalter, yrkeshögskolor, yrkesinriktad grundutbildning vid musikläroanstalter, grundutbildning i konst, kommunala bibliotek och kommunal kulturverksamhet ses som ett enda komplex när statsandelarna räknas ut. Komplexet täcker den del av undervisningsverksamheten som kommunerna enligt gällande lag måste bidra till i form av betalningsandelar för hemkommunerna oavsett om de ordnar med undervisningen själva eller inte. Dessutom beaktas grundundervisning i konst, som enbart hör till den kommunala sektorn, likaså kommunala bibliotek och nära anknyttande kommunal kulturverksamhet.

Utöver detta har kommunerna möjligheter att få statsandel enligt sina egna uträkningskriterier för undervisningsverksamhet som de enligt lag inte behöver betala någon andel för. Det betyder att statsandelen för annan utbildning än yrkesutbildning vid folkhögskolor och musikläroanstalter räknas ut separat. Också statsandelen för

kommunala museer, teatrar och orkestrar räknas ut särskilt. Utskottet finner detta motiverat eftersom denna typ av konstinstitutioner i regel betjänar större områden än en enda kommun. Dessutom är privata sammanslutningar och stiftelser ofta huvudmän för institutionerna.

Utskottet framhåller att reformen ger kommunerna större möjligheter att ordna adekvat verksamhet i ett längre perspektiv. Kommunerna får större rätt att själva bestämma hur statsandelarna fördelas inom kommunen.

Utskottet påpekar vidare att kommunerna dessutom har en viktig uppgift i att ordna utbildning. Det är viktigt att kommunerna satsar på utbildning för att alla skall ha tillgång till god utbildning på lika villkor.

Å andra sidan är det enligt utskottets åsikt viktigt att ändringarna i statsandelarna inte leder till orimligt stora svårigheter för enskilda kommuner, utan staten bör genom statsandelarna trygga kommunernas möjligheter att ordna med utbildning. Uppgifter till utskottet visar dock att det finns risk för att en del kommuner totalt sett måste betala mer än de får, när de tillämpar lagen. En sådan utveckling kan förhindras med metoder som statsrådet förfogar över.

Vidare bör noteras att huvudmännen måste få tydlig information i god tid om kriterierna för statsandelarna och om uträkningar och beslut angående finansieringen.

Finansieringens uppbyggnad

För de funktioner som hemkommunen är skyldig att betala för bestäms statsandelen utifrån skillnaden mellan grunden för kommunernas statsandel uträknad enligt priset per elev och grunden för kommunens finansiella andel i mark enligt invånarantalet. Den del kommunen skall betala räknas ut enligt de nuvarande olika stora procentsatserna för statsandelarna dels för undervisning och bibliotek, dels för kulturell verksamhet och grundundervisning i konst. Priserna per enhet kommer huvudsakligen att räknas ut på samma sätt som tidigare.

Utskottet godkänner uppbyggnaden av finansieringen när det gäller undervisningsverksamhet. Tack vare att den finansiella andelen per invånare är lika stor för alla kommuner jämnas kommunernas belastning på grund av den statsandelsbaserade undervisnings- och kulturverksamheten ut. Förslaget understryker på denna punkt även det faktum att eleverna har fria hän-

der att söka in till de läroanstalter de själva vill. Om en elev söker in till någon annan skola än någon av kommunens läroanstalter påverkas inte kommunens betalningsbörda, vilket fallet har varit hittills med betalningsandelarna för elevernas hemkommuner.

Beviljande och utbetalning av medel till samkommuner och privata huvudmän

Enligt propositionen skall finansieringen enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet numera också kunna beviljas och betalas ut över hela linjen till den läroanstalt som ordnar verksamheten eller någon annan huvudman. Enligt gällande lag ges statsandel ut till elevernas hemkommuner för grundskola, skolor som ersätter grundskolan samt för gymnasier, vuxengymnasier, yrkesläroanstalter och yrkeshöskolor med en kommun eller samkommun som huvudman. Om en samkommun är huvudman för någon annan institution än en läroanstalt går statsandelen enligt gällande lag till samkommunens medlemskommuner.

Utskottet tillstyrker förslaget när det gäller utbildningsarrangemangen och utvecklingsmöjligheterna. Det framhåller att samkommunerna spelar en viktig roll i vårt land för den yrkesinriktade utbildningen. Samkommunerna ordnar hela 70 procent av den yrkesinriktade utbildningen i vårt land. I och med att medlen ges och betalas ut direkt till huvudmännen kan den tungrodda administrationen till följd av att hemkommunernas betalningsandelar har lagts till statsdelen för elevernas hemkommuner slopas. I och för sig ändras huvudmännens och hemkommunernas ekonomiska situation räknat i nettobelopp inte av att hela statsandelsbeloppet börjar betalas ut till huvudmännen i stället för till elevernas hemkommuner. Det är dock enligt utskottets åsikt viktigt att följa upp hur systemet fungerar i praktiken och att vid behov komma med förslag till förbättringar.

Utskottet påpekar att förslaget att statsandelarna beviljas och betalas direkt till huvudmännen inte minskar kommunernas andel i utbildningen, eftersom kommunfullmäktige väljer representanter till samkommunerna och andra kommunala samsamarbetsorgan. Utskottet anser följaktligen att kommunernas intressen tillgodoses i beslutsprocesserna, eftersom kommunerna äger samkommunerna och andra liknande organ.

Priser per enhet

Enligt propositionen kommer beräkningskriterierna för priser per enhet i stort sett att vara oförändrade för de olika typerna av läroanstalter. Kulturutskottet har ingenting att anmärka mot detta.

Däremot påpekar utskottet att priserna per enhet behöver justeras. På grund av inte minst behovet av besparingar inom statsekonomin motsvarar priserna per enhet inte de faktiska kostnaderna på alla punkter. Priserna har dock en viss vägledande effekt när det gäller de kommunala huvudmännens verksamhet, och privata huvudmän måste följa de priser som statsandelen bygger på. Det är därför viktigt att priserna per enhet motsvarar de faktiska kostnaderna.

Vidare påpekar utskottet att priserna per enhet numera ses över vart fjärde år. Med hänvisning till det ovanstående

förutsätter utskottet att regeringen utreder möjligheterna att se över priserna per enhet oftare, till exempel vartannat år.

Dessutom uppmärksammar utskottet graderingen av priserna per enhet för yrkeshögskolor. Utbildningen och examina kostar inte lika mycket inom alla sektorer. Detta bör vägas in i graderingen av priserna per enhet.

Statsandelarna för teatrar

Statsandelarna för teatrar regleras i 9 e och 25 §§ lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Enligt förslaget fastställer undervisningsministeriet årligen priset per enhet för teatrar utifrån antalet kalkylerade årsverken och inom gränserna för statsbudgeten. Utskottet påpekar att regeringen enligt budgetpropositionen för 1997 inte har för avsikt att efter nästa år ytterligare utöka antalet årsverken för teatrar och orkestrar de närmaste åren. Det anser dock att teatrarna arbetar inom en konstform som kräver flexibilitet också vad gäller årsverken. Därför bör enligt utskottets åsikt antalet årsverken ses över årligen med hänsyn till förändringar inom teaterbranschen.

Statsandelarna för idrott och ungdomsarbete

Utskottet anser det positivt att regeringen i lagförslagen 18 och 19 föreslår att kommunerna skall använda statsandelarna enligt dessa lagar för ändamål som avses i 5 § idrottslagen och 2 § lagen om ungdomsarbete.

Utskottet har i olika sammanhang påpekat att vinstmedel från tippning redan under flera år har använts till lagstadgade utgifter, och hänvisar här till sitt uttalande i betänkande 8/1996 rd.

Detaljerade ställningstaganden

Lagförslag 5

Sjukhuskolor. I och med att den nuvarande debiteringsmöjligheten frångås blir sjukhuskolorna tvungna att förhandla med varje elevs hemkommun. För vissa elever kan det till och med bli fråga om att kommunen måste förbinda sig att betala. Elevomsättningen är stor i sjukhuskolorna och eleverna kommer från många kommuner. Dessutom omfattar undervisningsgrupperna vid en och samma sjukhuskola patienter av högst varierande slag som till följd av sin sjukdom och sina personliga behov ställer alldeles särskilda krav på undervisningen. För i synnerhet psykiatriska och barnneurologiska patienter räcker det inte enbart med vanlig undervisning utan undersökningarna och vården kräver omfattande skoldiagnostiska insatser samt konsultationer med såväl centralsjukhuspersonalen som lärarna och övrig undervisningspersonal i barnets eller den ungas hemkommun. Ofta är utbyte av information och erfarenheter samt samplanering ett absolut måste för att barn och unga skall klara sig efter sjukhusvistelsen. Å andra sidan är lärarna vid sjukhuskolorna aktivt engagerade i individuella uppföljningar under en längre tid, konsultationer och förebyggande av problem. I praktiken har sjukhuskolorna debiterat inte bara för egentliga skoldagar utan också för senare insatser och konsultationer enligt ett fastslaget prestationspris.

Kulturutskottet anser att det bör framgå av lagförslaget att kommuner som tillhandahåller sjukhusundervisning har rätt att debitera enligt faktiska kostnader. För att lagfästa hemkommunens betalningsskyldighet föreslår utskottet en ny 40 a § i stället för den 40 a § som föreslås upphävd.

14 §: Utskottet uppmärksammar att graderingen av de kommunvisa priserna per enhet är avsedd att regleras genom förordning. Detta innebär att ett högstadium under vissa förutsättningar räcker till som orsak för en höjning.

14 a §: I 14 a § 1 mom. finns ett tekniskt fel. Utskottet föreslår därför en ändring i lydelsen.

28 §: Regeringen föreslår en helt ny lag om statsandelar till kommunerna. I 7 § föreslås ingå bestämmelser om utjämning av statsandelarna utifrån skatteinkomsterna, medan samma sak regleras i 9 § i den gällande lagen om statsandelar till kommunerna (688/92). I lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet hänvisas i 28 § 1 mom. om skalan för statsandelar för anläggningsprojekt, sådant lagrummet lyder i lag den 18 december 1995 (1448/95), till 9 § i den lag om statsandelar till kommunerna som före-

slås upphävd. Utskottet föreslår därför att hänvisningen i 28 § ändras till 7 § i den nya lagen om statsandelar till kommunerna.

På grundval av det ovan relaterade föreslår kulturutskottet vördsamt

att det femte lagförslaget godkänns sålydande:

5.

Lag**om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 3 augusti 1992 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (705/92) 11, 18, 20 och 21 (*utesl.*) §§,

av dessa lagrum 18 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 26 juli 1993 (718/93) och 21 § sådan den lyder i lag av den 18 december 1995 (1448/95) (*utesl.*),

ändras 1 och 2 §§, det inledande stycket i 3 § samt 1 och 4 punkten, rubriken för 2 kap., 6, 7, 7 a, 8—10, 12 och 13 §§, 14 § 1 mom., 14 a § 1 mom., 16 § 1 mom., det inledande stycket i 19 §, rubriken för 3 kap., 23 § 1 mom., 24 och 25 §§, 28 § 1 mom. och 39 §, 40 § 1—4 mom., 40 a, 41 och 43 §§, 44 § 1 mom. samt 45 §,

av dessa lagrum 6 § sådan den lyder delvis ändrad genom (*utesl.*) lag av den 22 december 1993 (1454/93) och genom lag av den 3 mars 1995 (261/95), 7 § sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lagar av den 26 juli 1993 och den 3 mars 1995, 7 a §, 14 § 1 mom. och 40 § 2 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 26 juli 1993, 8 § sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 26 juli 1993, den 22 december 1993, den 3 mars 1995 och den 18 december 1995, 9 § sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 26 juli 1993, den 3 mars 1995 och den 18 december 1995, 12 § sådan den lyder i lag av den 17 juli 1995 (958/95), 14 a § 1 mom. och det inledande stycket i 19 § sådana de lyder i nämnda lag av den 3 mars 1995, 24 och 40 a §§ sådana de lyder i nämnda lag av den 22 december 1993, 39 § sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lagar av den 26 juli 1993, den 3 mars 1995 och den 18 december 1995 samt genom lag av den 29 december 1994 (1456/94), 28 § 1 mom. samt 40 § 1, 3 och 4 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 18 december 1995 samt 45 § sådan den lyder delvis ändrad genom sistnämnda lag,

fogas till 3 § sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 3 mars 1995 ett nytt 2 mom., till lagen nya 9 a—9 f §§, till lagen ett nytt 2 a kap., till vilka samtidigt flyttas 10, 12—14, 14 a, 15, 16, 16 a, 17 och 19 §§, till 14 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 26 juli 1993, ett nytt 4 mom., till 14 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 3 mars 1995, nya 3 och 4 mom., till 15 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 26 juli 1993, ett nytt 3 mom., till 16 §, sådan den lyder delvis ändrad genom sistnämnda lag, ett nytt 3 mom. samt till 19 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 3 mars 1995, en ny 1 a-punkt som följer:

1—3 §§

(Såsom i regeringens proposition)

2 kap.

Finansiering av driftskostnader

6—9 f §§

(Såsom i regeringens proposition)

2 a kap.

Priser per enhet för undervisningsverksamhet

10—14 §§

(Såsom i regeringens proposition)

14 a §

Beräkning av priset per enhet för yrkeshögskolor

Priset per enhet per studerande i yrkeshögskolor skall beräknas vart fjärde år per yrkeshögskoleexamen genom att de riksomfattande totalkostnaderna under året före det då priset per enhet bestäms för utbildning som leder till en yrkeshögskoleexamen vid kommunala, privata och statliga yrkeshögskolor divideras med det totala antalet studerande som avlägger denna examen nämnda år. Priserna per enhet kan graderas enligt vad som stadgas genom förordning så att de väsentliga skillnaderna i kostnaderna för utbildningsprogram som leder till examen och för andra undervisningsarrangemang beaktas. Om det inte är möjligt att utreda kostnaderna för utbildning som leder till examen,

beräknas priset per enhet på basis av de totalkostnader som förorsakats av examina inom utbildningsområdet i fråga. Som pris per enhet per studerande för de yrkesinriktade specialiseringsstudierna används det genomsnittliga belopp för priset per enhet som bestämts med stöd av 10 § för yrkeshögskolorna. Priserna per enhet beräknas så att priserna per enhet när de multipliceras med antalet studerande sammanlagt motsvarar ovan nämnda totalkostnader.

(3 och 4 mom. såsom i regeringens proposition)

15—19 §§

(Såsom i regeringens proposition)

3 kap.

Priser per enhet för kulturverksamhet

23—25 §§

(Såsom i regeringens proposition)

28 § (ny)

Skalan för statsandelar för anläggningsprojekt

För anläggningsprojekt beviljas i statsandel 25—50 procent av den kalkylerade statsandelsgrund som avses i 27 §. Statsandelen bestäms på basis av den enligt 7 § lagen om statsandelar till kommunerna per invånare i kommunen beräknade utjämnade kalkylerade skatteinkomsten (*utjämnad skatteinkomst*). Kommunen får i statsandel 50 procent, om dess utjämnade skatteinkomst ligger på utjämningsgränsen. Om den utjämnade skatteinkomsten överskrider utjämningsgränsen, så att varje från utjämningsgräns-

en beräknad tillväxt av den utjämnade skatteinkomsten med minst en procent minskar statsandelen med en procentenhet till dess statsandelen är 25 procent. Statsandelsprocenten för anläggningsprojekt bestäms på basis av den utjämnade skatteinkomst som bestämts för det år då statsandelen beviljas.

39 och 40 §§

(Såsom i regeringens proposition)

40 a § (ny)

Betalningsandelen för hemkommunen för en grundskoleelev som får sjukhusundervisning

Den kommun som under vårdtiden är hemkommun enligt lagen om hemkommun för en elev som får undervisning vid sjukhus enligt 11 § grundskolelagen är skyldig att för eleven till den kommun där sjukhuset finns betala en betalningsandel, som fås genom att antalet vård dagar multiplicera med de genomsnittliga faktiska årskostnader som den kommun där sjukhuset finns åsamkats för undervisningen. Från kostnaderna avdras det markbelopp enligt statsandelsgrunderna som räknats ut per elev som får sjukhusundervisning för den kommun där sjukhuset finns. Elevens hemkommun och den kommun där sjukhuset finns kan också träffa någon annan överenskommelse om betalningsandelen än vad som stadgas i denna paragraf.

41—45 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelsestadgandet

(Såsom i regeringens proposition)

Dessutom anför kulturutskottet vördsamt

att förvaltningsutskottet också i övrigt

Helsingfors den 19 november 1996

bör ta hänsyn till vad som sägs i detta utlåtande när det utarbetar sitt betänkande.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Kirsti Ala-Harja /saml, vice ordföranden Jukka Gustafsson /sd samt medlemmarna Tapio Karjalainen /sd, Ossi Korteniemi /cent, Markku Markkula /saml, Arja Ojala /sd, Kalevi Olin /sd,

Päivi Räsänen /fkf, Aino Suhola /cent, Sade Tahvanainen /sd, Hannu Takkula /cent, Irja Tulonen /saml, Anu Vehviläinen /cent (delvis) och Ulla-Maj Wideroos /sv.

Avvikande åsikt

Regeringens proposition innebär på vissa punkter att tillgången till grundläggande undervisning på lika villkor inte längre är garanterad. Vi hoppas att förvaltningsutskottet är medvetet om detta när det utarbetar sitt betänkande om lagen om statsandelar till kommunerna och vissa lagar som har samband med den.

Vi anser att lagstiftningen även framdeles bör trygga de små skolornas verksamhetsbetingelser. Därför bör 12 § i det femte lagförslaget lyda så som regeringen och utskottet föreslagit men med en ändring av meningen ”De kommunvis beräknade priserna per enhet graderas, enligt vad som stadgas genom förordning, enligt strukturen på kommunens skolnät, antalet elever som får sådan specialundervisning som avses i 36 a § grundskolelagen och kommunens befolkningstäthet.” Ändringen medför också att 84 d § grundskolelagen inte bör upphävas.

Med hänvisning till det som sägs ovan föreslår vi

att 12 § 1 mom. i det femte lagförslaget godkänns sålydande:

12 §

Beräkning av priset per enhet för grundskolor

Priset per enhet per elev i kommunernas grundskolor skall beräknas vart fjärde år på basis av de riksomfattande totalkostnader som föranletts av grundskolorna och de skolor som ersätter grundskolan under året före det då priset per enhet bestäms. När priserna per enhet för kommunerna räknas ut skall, enligt vad som närmare stadgas genom förordning, hänsyn tas till det nyck-

eltal som beräknats enligt 84 d § grundskolelagen och som beskriver grundskolornas struktur och sättet att ordna undervisningen, huruvida ett högstadium finns och kommunens befolkningstäthet samt antalet elever som får specialundervisning enligt 36 a § grundskolelagen. I svenskspråkiga och tvåspråkiga kommuner höjs priserna per enhet med tio procent i fråga om elever som deltar i svenskspråkig undervisning och i kommuner på samernas hembygdsområde med motsvarande procenttal i fråga om elever som deltar i undervisning på samiska. I sådana skärgårdskommuner där över hälften av invånarna saknar fast trafikförbindelse till fastlandet, höjs priset per enhet med tjugo procent. I övriga skärgårdskommuner höjs priset per enhet med tio procent. Vederbörande ministerium kan dessutom av särskilda skäl på ansökan höja det pris per enhet som beräknats på det sätt som stadgas i detta moment.

Enligt vår åsikt värnar det gällande regelsystemet bättre små yrkesskoleenheter än det föreslagna. Speciellt viktigt har det gamla systemet varit i glesbygderna och gett större möjlighet till utbildning på lika villkor.

Inkvarteringsförmånen för yrkesläroanstalter bör enligt vårt förmenande inte inlemmas i det allmänna studiestödet. För att avgiftsfria internatplatser fortfarande skall finnas att tillgå bör ett särskilt pris för inkvartering, precis som i dag, tas med när priserna per enhet räknas ut.

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att 14 § i det femte lagförslaget förkastas.

Helsingfors den 19 november 1996

Ossi Korteniemi /cent
Hannu Takkula /cent

Anu Vehviläinen /cent
Aino Suhola /cent

Päivi Räsänen /fkf